

Олена Лимаренко
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри граматики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ПОВНОПРЕДИКАТИВНЕ УСКЛАДНЕННЯ РЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Завдяки безперервним змінам у мові питання щодо особливостей функціонування мовних систем постійно залишається актуальним. Незмінний інтерес науковців, зокрема граматистів, викликає речення як функціонально-комунікативна одиниця, його здатність до різноманітних поєднань конститuentів в межах конструкції. Привертає особливу увагу в цьому плані

процес ускладнення як простого, так і складного речення (СР). Саме друге (СР) і є об'єктом нашого дослідження.

Одним з найпоширеніших способів ускладнення СР є його розширення, або комплементація, за рахунок додавання, «підключення» до вже існуючого складного речення (біному) іншого (інших) сурядного чи підрядного частин. Таке розгорнення перетворює його на гібридний трином або на багатоланцюговий поліном-період (чотири і більше «підключених» клауз).

Пусковий механізм аналітичного розширення завдячує відкритості та ієрархічності структури СР, при якій одна одиниця системно підпорядковується іншій (субординація) або, навпаки, входить на правах підпорядкованої в систему більш високого порядку (суперординація). Це можна проілюструвати у вигляді суперординантної шкали «*паратаксис* / *гіпотаксис* $\supset$ *мезотаксис* $\supset$ *гіпертаксис* $\supset$ *супертаксис* $\supset$ *мегатаксис*» (наростання предикативних компонентів зліва направо) або субординантної шкали «*мегатаксис* $\subset$ *супертаксис* $\subset$ *гіпертаксис* $\subset$ *мезотаксис* $\subset$ *паратаксис* / *гіпотаксис*» (убування справа наліво). Ускладнювальні можливості на цьому не вичерпуються, адже цей синусоїдний ряд можна продовжити (« $\supset$ *архітаксис* $\supset$ *ультратаксис*») (Приходько, 2015).

Наприклад, гіпотаксис (*He'd said that he'd be back*), поєднуючись з наступною підрядною клаузою гіпотаксису (*as he had to see a fellow*), утворює мезотаксис (*He'd said that he'd be back as he had to see a fellow*), а той, у свою чергу, за допомогою тієї ж операції комплементації (*who'd jumped ship the same way*), перетворюються на гіпертаксис (*He'd said that he'd be back as he had to see a fellow who'd jumped ship the same way*), і далі, нарощуючи ще одну, сурядну, клаузу (*but he didn't come back*) – на супертаксис: *He'd said that he'd be back as he had to see a fellow who'd jumped ship the same way, but he didn't come back* /A. Starling/.

Напевно, супертаксисне СР можна продовжити, довівши його до статусу мега-, архі- чи ультратаксису. Однак насиченість біному комплементарними одиницями має певні обмеження: ускладнення СР затухають коло п'яти предикативних одиниць, тобто на супертаксисі. Мабуть, це можна пояснити

знову таки обмеженістю оперативної пам'яті, котра дорівнює числу сім, і, відповідно, гіпотезою глибини (Yngve, 1961). Мабуть, комплементация за межами супертаксису є граничним пунктом модифікації СР, тому що стає критичною для адекватної переробки інформації (кодування і декодування), бо, вихід за її межі вмикає або механізми спрощення (синкретизація, парцеляція), або акт започаткування нової реченнєвої одиниці.

Список використаної літератури

1. Приходько, А. М. (2015) Синкретизація реченнєвої матерії як механізм конституювання політаксису. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 4, 224–230.
2. Yngve, V. H. (1961) The depth hypothesis. *Structure of language and its mathematical aspect: Proceedings of the Symposia in Applied Mathematics*, XII, 130–138.